

## **Lichtenštejnova hudební sbírka ve fondech zámeckého hudebního archivu v Kroměříži jako inspirační báze pro hudební fond Knihovny Kroměřížska**

Spojeným úsilím obou institucí, totiž zámeckého hudebního archivu a Knihovny Kroměřížska, začíná opět vzrůstat regionální povědomí o významné hudební minulosti Kroměřížska. Mám na mysli především onu oblast hudební minulosti, která prochází nyní systematickým výzkumem odborníků a která se stala významným inspiračním prvkem k realizaci řady hudebních programů v regionu, ale i kupříkladu podnětem pro další zkvalitnění hudebního fondu Knihovny Kroměřížska. Je to bohatá zámecká sbírka hudebnin a písemných materiálů olomouckého biskupa hraběte Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu (1664-1695), podporujícího po celé své funkční období církevní správy hudební dění na kroměřížském i olomouckém biskupském dvoře, a to i přesto, že řada hudebníků využila jeho mecenášství i podporu jen ke krátkodobému nebo omezenému působení na jeho panstvích. Tak se zdá, že právě tato část hudebního archivu kroměřížského zámku patří k těm nejcennějším. Současná spolupráce obou zmíněných institucí sice v této oblasti není těsná, na druhé straně, o vlastní činnosti a běžících programech vzájemně víme, a pokud to čas a soustavná práce dovolují, využívají se místy styčné body spolupráce i v této oblasti, především formou individuálního kontaktu a lokální odbornou pomocí.

Zámek Kroměříž, jak jsem naznačil, totiž není jen historickou památkou sloužící k návštěvám zájemců o českou historii a architekturu, jak se možná často soudí. Je to také instituce, která má významnou historickou knihovnu a právě jedinečný zámecký hudební archiv (dříve hudební archiv Uměleckohistorického muzea), čímž poskytuje významný prostor pro široký výzkum pozdně středověkých a zejména novověkých dějin a zejména pak dějin barokní, rokokové a klasicistní hudby, v rámci regionu bývalého biskupského panství (od roku 1777 arcibiskupství), s reprezentativními sídly v Olomouci a Kroměříži. Na základě poznatků, které postupná katalogizace a třídění Lichtenštejnské sbírky přinášejí, začalo před lety hudební oddělení Knihovny Kroměřížska v rámci své činnosti usilovat o reflexi těchto poznatků a o postupné shromažďování jak současné regionální hudební tvorby, tak zejména hudby starší (a tedy i barokní a klasicistní) na hudebních nosičích, jak ji předjímá právě Lichtenštejnská sbírka. A tady nalézáme styčný možný bod spolupráce, který mezi veřejnou knihovnou a zámeckou knihovnou může vzniknout. Hudební archiv totiž obsahuje díla či zlomky děl řady hudebníků, v širokém časovém spektru, vázaných svou působností alespoň přechodně na kroměřížský region. Cenné zámecké hudební sbírky jsou tak odrazovým můstkem pro pochopení starší hudební regionální tvorby a hudebního povědomí na bývalém (arci)biskupském moravském panství. Obecně řečeno – zámecký hudební archiv obsahuje několik hudebních sbírek. Jsou to: hudební sbírka děkanského kostela P. Marie v Kroměříži, hudební sbírka kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži, hudební sbírka biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu – taktéž mající vazbu na sv. mořický kostel vzhledem k místě nalezení staršího inventáře, dále hudební sbírka bývalé piaristické koleje, hudební sbírka arcibiskupa arcivévodě Rudolfa Jana a samozřejmě původní sbírka kroměřížského zámeckého archivu.

Hudební sbírka biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu zahrnuje prakticky celé období baroka a část rokoka. Je to ta část hudebního zámeckého archivu, která je v současné době relativně prozkoumána a katalogizována<sup>1</sup>. Zmíněná sbírka je ohraničena přibližně léty 1664-1695 a ve své době představovala unikum v rámci českých zemí habsburské monarchie. Po tematické stránce obsahuje jak hudbu chrámovou, tak i světskou, a její obsah jednoznačně vypovídá o hudebním vkusu i umu tehdejších hudebníků, skladatelů i nárocích posluchačů. Biskupská kapela, která tyto partitury předváděla v praxi, nebyla však vždy ryze profesionálním souborem. Původně byla tvořena hudebníky místních kroměřížských kostelů a biskupským služebnictvem<sup>2</sup>. Jádro archivní Lichtenštejnské sbírky tvoří opisy partitur, pořízené některými kapelníky či kopisty biskupské kanceláře. Celkem se jich v archivu nalézá 1 397, zatímco jiné podobné hudební archivy u nás dosahují pouze polovičního či třetinového početního stavu<sup>3</sup>. Stejně tak se zdá, že největší počet opisů partitur pořídil pro Lichtenštejnský archiv přímo trubač a vedoucí biskupské kapely Pavel Josef Vejvanovský, také i z notových záznamů salcburského hudebního okruhu. Další opisy partitur si pak nechal z téže oblasti přímo zasílat<sup>4</sup>. Na základě této skutečnosti není sbírka omezena jen na okruh přímých biskupských hudebníků a skladatelů, ale na celou dobovou škálu hudebního života v českých a rakouských zemích. Hudební sbírka, shromážděná zmíněným biskupem, byla přes různé inventarizační pokusy až do roku 1927 nepoznaným a chaotickým souborem. Teprve zásluhou arcibiskupského archiváře Antonína Breitenbachera (+1937) bylo zjištěno, kolik hudebnin vlastně obsahuje, jaké jsou povahy a v jakém se nacházejí fyzickém stavu (východiskem byl původní inventář z roku 1695)<sup>5</sup>. Využil také nalezeného staršího inventáře z konce 19. století o celkem 38 listech jako základní informační přehled. Breitenbacher přitom zachoval dělení lichtenštejnské sbírky podle formy (rukopisy, tisky) a tematické povahy hudební skladby a rozlišoval tak, na základě výsledků inventarizace, celkem 15 skupin hudebnin<sup>6</sup>. Z autorů jsou ve sbírce zastoupeni nejvíce H. I. F. Biber, A. Berthali, P. J. Rittler, J. H. Schmelzer, P. J. Vejvanovský, O. Hoffer, M. F. Faber a A. Poglietti. Je signifikantní, že v partiturách převažuje nástrojové obsazení violy a houslí, méně pak už dechových nástrojů, neboť spadají do tvůrčího období hudebního baroka<sup>7</sup>. Zájem o tyto partitury stoupá a v současnosti je využívají různá hudební tělesa k jejich praktickému provedení. To dále zvyšuje nutnost přehledné katalogizace a aktualizuje sporadické potřeby jejich dalšího množení či kopírování, jako tomu bylo

např. při pořizování katalogu ve formě mikrofilmů Donem L. Smithersem v letech 1968-1970 pro jednu americkou univerzitu<sup>8</sup>. Původní signatury hudebnin z let 1927-1929, vytvořené Breitenbacherem, byly pak aktualizovány dalším správcem archivu, v letech 1958-1968 J. Šafaříkem, v současné době pedagogem kroměřížské konzervatoře<sup>9</sup>. V současné době jsou u nás i v zahraničí tyto hudebniny využívány pro tematické hudební večery, často s poukazem právě na význam lichtenštejnské sbírky<sup>10</sup>. Antonín Breitenbacher inventarizoval také zbylé hudebniny kolegiálního kostela sv. Mořice a všechny získané hudebniny z děkanského kostela P. Marie v Kroměříži<sup>11</sup>. Vytvořil tak soupis, obsahující kompletní časově ohraničený přehled katalogizovaných archiválií, vážících se přímo ke kroměřížské hudební minulosti. V nedávné době se další analýzou partitur a jejich případnou editací zabýval také profesor J. Sehnal<sup>12</sup>.

Rada dalších archiválií hudebního archivu je stále ještě nezpracovaná, například řada hudebních partitur a notových zápisů z 19. a 20. století. Stojí za to také připomenout, že hudební archiv není časově a tematicky uzavřen a stále je obohacován dalšími archiváliemi „hudební“ provenience, ať již staršími nebo novějšími archivními jednotkami, jakým byl např. dar třiceti knih s kompozicemi ze 17. století, od francouzského velvyslanectví<sup>13</sup>. Zámecký hudební archiv obsahuje celkem přibližně 10 000 partitur a hudebních materiálů. Je také pochopitelné, že se zámecký hudební archiv neomezuje pouze na díla a partitury pouze domácích (tj. českých a moravských) hudebníků a skladatelů, ale shromažďuje všechny pramenné materiály, které jakýmkoliv způsobem dokumentují hudební minulost kroměřížského (arci)biskupského sídla nebo byly do zámeckého archivu z různých důvodů zaslány a uloženy<sup>14</sup>. Mecenášství olomouckých biskupů přitom bylo typické. Hudební život arcidiecéze vyniknul zejména za biskupů Stanislava Pavlovského (1579-1598), kardinála Františka Dietrichsteina (1599-1636), biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu (1664-1695), biskupa Leopolda Egka (1758-1760), biskupa Maxmiliána Halmiltona (1761-1776), biskupa Antonína Teodora Colloredo-Waldsee (1777-1811) a arcibiskupa kardinála arcivévody Rudolfa Jana (1819-1831)<sup>15</sup>.

Je jasné, že tato dávná a výrazná umělecká mecenášská činnost olomouckých biskupů byla podmíněna zejména jejich úspěšnou ekonomickou podnikavostí i politickými a stavovskými výsadami, kterými posléze disponovali, neboť byli mimo jiné také povýšeni, vzhledem k pozemkovému majetku a statutárnímu postavení, moravským sněmem mezi moravské pány. Někteří z nich, jako např. kardinál z Ditrichštejna, disponovali také výraznou politickou mocí<sup>16</sup>. Nejvýznamnějším mecenášem z nich pro dějiny města Kroměříže zůstává přitom biskup Karel II. z Liechtenstein-Castelcornu, který byl právě iniciátorem hudební sbírky, ale také výrazným symbolem stavitelství a městské architektury v Kroměříži<sup>17</sup>. Okruh hudebního světa (arci)biskupů byl velmi pestrý a široký. Bylo totiž takřka tradicí, že se mezi domácími hudebníky a skladateli na biskupském dvoře pohybovali také italská, rakouští a němečtí mistři, často také ale umělci, kteří původně působili ve Slezsku, nebo alespoň došlo k navázání kontaktů s nimi, na základě kterých byly od mnohých získávány významné hudebniny. To bylo dáno i tím, že biskupské manské statky sahaly i do Slezska, kde poté hraničily mimo jiné i s vřatislavským (arci)biskupstvím. Tak měli olomoučtí biskupové nepřímou i přehled o kulturním a politickém dění ve slezských knížectvích a sousedních zemích monarchie. A tak ani nepřekvapí, vzhledem k tomuto majetkovému rozsahu území biskupských statků na Moravě, na Opavsku, Krnovsku a Nisku, že pravděpodobnost angažmá hudebních mistrů z různých končin střední Evropy na biskupském dvoře byla značná<sup>18</sup>. Biskup Karel II. také sledoval vzrůstající význam vídeňského hudebního tělesa císaře Leopolda I. a chtěl ho na svém panství určitým způsobem napodobit. Současně reflektoval postavení a repertoár jiných hudebních těles na Moravě, což mu usnadňovalo srovnáním nastavit potřebnou úroveň jeho vlastní kapely<sup>19</sup>. K barokním hudebníkům tohoto období, přibyli postupně v archivu následně i další jejich „hudební vrstevníci“ z období 19. – 20. století, tak jak se plnil archiv partiturami a opisy jejich hudebních děl.

Hudební oddělení Knihovny Kroměřížska usiluje o archivaci a absenční využití regionální hudební scény, na hudebních nosičích, s cílem jednak informovat prostřednictvím těchto nahrávek veřejnost kroměřížského regionu o hudebním dění na bývalém (arci)biskupském panství a přispět tak k hudebnímu povědomí zdejších obyvatel, jednak ve snaze zmapovat hudební produkci regionu a vytvořit určitý soubor nahrávek, který bude sloužit k hudební prezentaci regionu a bude nápomocen eventuelně při školní výuce hudební výchovy. Mluvíme-li pak o zámeckém hudebním archivu, pak máme na mysli především díla barokních mistrů, kteří na Kroměřížsku buď přechodně na hudební scéně působili, případně zde přímo žili, nebo alespoň zaslali kopistům své práce. Čili jednak hudební skladatelé a popularizátoři hudby, dále hudebníci biskupské kapely, dirigenti, a v neposlední řadě také varhaníci. Hudební archiv obsahuje především notové záznamy a poznámky k hudebním partiturám, partitury samotné, pokud byly zachovány, jejich další opisy a z pozdější doby také hudební literaturu, která se váže k hudební teorii a k jednotlivým osobnostem, jejichž díla archiv obsahuje. V nedávné době jsme se proto rozhodli více reflektovat obsah zámeckého hudebního archivu a doplnit knihovní hudební fond vydanými hudebními nosiči s touto tematikou. Začali jsme nosnými osobnostmi, které dále uvádím, a postupně se chceme věnovat také i těm méně známým postavám, pokud mají zastoupení mezi hudebninami zámeckého hudebního archivu.

Ze všech jmen, obsažených v archivním fondu, která si zaslouží úctu, lze zmínit alespoň některá, přitom ale nelze jednoznačně stanovit, kteří jsou skutečně ti nejvýznamnější. Všimněme si období baroka, které je pro náš region klíčové. Bezспорu k vrcholům barokní hudební tvorby tohoto okruhu patřili Heinrich Biber, Pavel Josef Vejvanovský, Johann Heinrich Schmelzer, Philipp Jakob Rittler a Jakub Kasparides. Nejznámější postavou

asi zůstává P. J. Vejvanovský (1633-1693), autor řady sonát a varhanních skladeb a vedoucí biskupské kapely, přestože až do roku 1921 byl prakticky běžně populaci neznámou entitou. Narodil se pravděpodobně v Hlučíně. Studoval jezuitské gymnázium v Opavě a poté vstoupil do služeb olomouckého biskupství. Nejprve byl poslán do Vídně ke zdokonalení hry na dobovou trumpetu. V Kroměříži se objevil v souvislosti s vlastní svatbou (1666), s dcerou kroměřížského primátora. Ačkoliv nepocházel ze stavovských vrstev, byl už tehdy Vejvanovský váženou osobností vzhledem ke svému vzdělání a postavení na biskupském dvoře<sup>20</sup>. Svatba mu přinesla mimo jiné také jmění, kterým do té doby zase příliš neoplýval. V roce 1688 se ale stal vdovcem. V biskupské kapele, která se tehdy teprve formovala, působil necelých dvacet let (1672-1690), pod patronací tehdejšího biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu, mecenáše hudby a umění. Vejvanovského dílo je značného rozsahu i významu, ale nepředstavuje po hudební stránce vlastně novum. Soudí se, že „je hlavně založeno na napodobování kompozičních postupů, odpozorovaných z děl jeho současníků“<sup>21</sup>. Podle J. Sehnala však nebyl olomoucký biskup Karel II. absolutní hudební znalec. Pohlížel na hudebníky spíše jako „na sluhy, kteří přispívají k lesku jeho dvora. Jejich umělecké kvality stěží uměl rozpoznat a ocenit... jeho vztah k hudbě byl především pragmatický“<sup>22</sup>. Tím byl také limitován jeho vztah k dobové hudební produkci. Vejvanovský pak sloužil u biskupa jako jeho trubač, jehož povinností bylo mimo jiné také doprovázet biskupa na cestách. Přechnodně působil také jako vedoucí kapelník a dirigent. Byl také jmenován ředitelem kůru v kostele sv. Mořice a tak byl vlastně odpovědný i za figurální hudbu. Pro varhany pak sestavil několik skladeb, vždy s latinskými texty. Také ostatní skladby jsou vesměs duchovního rázu, pouze některé sonáty a tzv. baletti představují světskou hudební produkci. Vejvanovský působil také jako čilý kopista partitur svých současníků a zásadním způsobem obohatil hudební archiv biskupského dvora v Kroměříži. Jeho opisy, pořízené ve Vídni a v Kroměříži, ale postrádají informaci o autorství, takže je dnes těžké rozhodnout, která díla jsou dědictvím Vejvanovského a která jsou pouze jím opsaná, stejně tak kolik partitur vlastně Vejvanovský celkem vytvořil. Pravděpodobně se ale jedná o 130 skladeb včetně nedokončených prací, přičemž jen v roce 1766 vytvořil 20 skladeb (chrámové sonáty). Z celé lichtenštejnské sbírky je tak plná třetina vytvořena či doplněna právě Vejvanovského opisy. Vejvanovský je bezpečně autorem např. světské karnevalové suity *Offertur ad duos choros (XIV 44)*, dále mši *Missa Clamantium (I 197)*, *Missa Florida (I 155)* a *Missa s. Josephi (I 273)*, sonát *Natalis (IV 202)*, *Bemollis (IV 43)* a světské *Balletti per il Carnuale (XIV 165)*.

Dalším významným dobovým hudebníkem byl Vejvanovského současník Heinrich Ignaz Franz Biber (1644-1704). Narodil se ve Stráži pod Ralskem na biskupském panství. Stal se z něho zdatný houslista, ale obstojně hrál také na basu a violu da gamba. Hudební vzdělání získal ve Vídni, patrně u Johanna Schmelzera, dalšího významného hudebníka. Krátce nato pak přechnodně působil v kapele knížete J. S. Eggenberga v Grazu, ale roku 1688 přesídlil právě do Kroměříže, kde se stal arcibiskupským komorníkem a hudebníkem biskupské kapely. Zde však pobyl jen dva roky, neboť zdejší hudební a společenský život ho patrně neuspokojoval. I tak za kroměřížského pobytu vytvořil několik hudebních děl (některé sonáty ze sbírky „*Sonatae tam aris quam aulis servientes*“ a sonátu *IV 184* pro housle a imitace hlasů zvířat a ptáků). Z Kroměříže uprchnul v roce 1670, což vyvolalo značnou nevoli biskupského dvora. Usadil se v Salzburku, kde vznikla pak většina jeho hudebních prací. Řada z nich se však dostala i zpět do Kroměříže, což zase dokumentuje, že na moravské město zcela nezanevřel. J. Sehnal k tomuto jevu poznamenává: „zdá se, že pojítkem mezi Biberem a Kroměříží byl Pavel Josef Vejvanovský, protože po jeho smrti v roce 1693 již další Biberovy skladby ve sbírce nepřibyly“. V roce 1672 se v Salzburku oženil. Z jeho dalších děl připomeňme např. sonáty *A 270-272*, *Battaliu (XIV 122)* a moteto *Laetatus sum (III 73)*. V roce 1680 byl jmenován vicekapelníkem a v roce 1684 kapelníkem biskupovy prestižní kapely. Byl také povýšen císařem do šlechtického stavu a vyznamenán zlatým řetězem.

Philipp Jakob Rittler (1637-1690), další barokní hudebník, působil počátku v Opavě. Stal se knězem a v letech 1669-1673 působil jako kaplan a komorní hudebník na zámku Eggenberg u Grazu. Jeho skladby byly také zasilány do Kroměříže, jako např. sonáty *IV 204* a *IV 74*, zachované ve Vejvanovského opisech. V Kroměříži se objevil v roce 1674. Zde vytvořil např. mši *Harmonia genethliaca (I 232)*, ale i další mše (*I 230*, *I 178*, *I 194*) nebo suitu *Aria Villanesca (XIV 125)*. V roce 1678 se stal Rittler olomouckým čestným vikářem a ředitelem kůru olomoucké katedrály. Zemřel pak v roce 1690. Ačkoliv byl převážně autorem duchovních skladeb, živě se zajímal i o světskou hudbu, což dokládá také jeho pět komponovaných šalmajů v pozůstalosti, užitých právě ve zmíněné suitě. Také on, podobně jako Vejvanovský, pořídil několik významných opisů partitur, které se staly poté součástí lichtenštejnské sbírky zámeckého hudebního archivu.

Johann Heinrich Schmelzer (1623-1680) sice působil převážně ve Vídni, nicméně opisy jeho děl se opět dostaly do kroměřížského hudebního archivu. Stal se prvním houslistou dvorní vídeňské kapely a proslul také jako skladatel dvorských tanců i chrámové hudby. Stal se oblíbeným hudebníkem biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu, který pak také od skladatele získal několik partitur pro svou biskupskou sbírku v Kroměříži. Schmelzer je autorem např. *Pastorely (XIV 149 a 196)*, *Saltarely noc altre Ariae (XIV 212)*, komponované k oslavě císařovniných narozenin, mše *Mater purissima (I 29)* a souboru sonát *Sonatae unarum fidium*. Hudebník zemřel na morovou epidemii v Praze v roce 1680<sup>23</sup>.

Ve vzácné zámecké hudební sbírce biskupa Karla II. z Liechtenstein-Castelcornu se vyskytují také díla dalších významných hudebníků a skladatelů vídeňského či salzberského okruhu. Kromě již zmíněných jsou to také Giovanni Valentini (+1649), Antonio Berthali (1605-1669), Giovanni Felice Sances (1600-1679),

Alessandro Poglietti (+1683), Andreas Hofer (1767-1810) či Vincentius Fux (1606-1659). Nemají však bezprostřední vztah k regionální hudební tvorbě, neboť vesměs na Kroměřížsku nepůsobili a jejich díla se dostala do sbírek zprostředkovaně, často také přes zájem Pavla Vejvanovského. Druhou možností pak byly Vejvanovského opisy zapůjčených partitur a skladeb z Vídně a Salcburku, které poté opět vracel autorům, a konečně čilá opisovací činnost dalších kroměřížských kopistů. To bylo možné, neboť velkou část hudebníků Vejvanovský osobně znal a kopisté buď z jeho popudu či z biskupova popudu neváhali pořizovat kopie, v rámci zapůjčení. I tímto způsobem tedy rostla kroměřížská „hudební“ sbírka. V lichtenštejnské hudební sbírce je ale nejvíce zastoupen Pavel Josef Vejvanovský (70 partitur a hudebnin) a Johann Heinrich Schmelzer, ze známých a zde uvedených důvodů. Dále pak Vejvanovský, podle J. Sehnala, pořídil opisy dalších 61 cizích partitur, z toho 41 vlastní rukou, čímž sbírku dále rozšířil na 131 hudebnin<sup>24</sup>. Biskupská hudební kapela, která na kroměřížském zámku ale i v Olomouci působila, dosáhla ve své době značného uznání a svým počtem 38 hudebníků převyšovala ostatní tehdejší kapely habsburské monarchie. Nesloužila jen jako oblíbené „pozlátko“ v rozmařilém životě biskupské knížecí komunity, ale byla uznávána především díky kvalitám jejich hudebníků. Ještě většího dobového ohlasu dosáhla císařská dvorská kapela císaře Leopolda I. ve Vídni. Biskupská kapela užívala tehdy oblíbených nástrojů, jako byly různé druhy houslí, viol a kontrabasů, žesťových trumpet a tympánů. Naopak, oblíbená loutna se v kapelním tělese neužívala a sloužila pro samostatný hudební výstup<sup>25</sup>. Dobová činnost kapely, zejména předvedených prací, tak je částečně nyní zdokumentována právě v hudebním archivu. Partitury a skladby vypovídají o tom, co se na kroměřížském dvoře hrálo a čemu biskupové dávali přednost. Jak se také zdá, biskupská kapela byla oblíbená nejen na (arci)biskupských sídelních státcích, ale také zejména mezi moravskou šlechtou a vyššími příslušníky armády, kteří oceňovali především um trubačů.

Význam hudební sbírky je nezpochybnitelný a stejně tak se zdá, že největším přispěvatelem do ní byl zase Pavel Josef Vejvanovský, jak bylo výše naznačeno. Hudební sbírka je označována sice jako lichtenštejnská, ale není jednoznačné, komu vlastně původně patřila. Vzhledem k tomu, že právě Vejvanovský měl největší podíl na jejím doplňování a její existenci, jsou někteří badatelé toho názoru, že by to měla být spíše „sbírka vejvanovská“, než lichtenštejnská. „*Otázku, komu vlastně patřila hudební sbírka, označovaná jako sbírka Liechtensteinova, ponecháváme proto otevřenou. Jistě je, že Pavel Vejvanovský se o ni nejvíce zasloužil. Z jiných obdobných případů víme, že v 17. a 18. století býval notový majetek ředitele kůru nebo kapelníka a nepatřil kostelu či instituci. Z těchto důvodů nebudeme daleko od pravdy, označíme-li Liechtensteinovu sbírku za dílo Pavla Vejvanovského*“<sup>26</sup>. Ale to už je pouze názorový postoj badatele J. Sehnala, motivovaný obsahem zámeckého hudebního archivu a okolnostmi vzniku biskupské sbírky. Je zapotřebí ještě dodat, že část muzikologické literatury a tisků, ale i partitur, některé také ze 16. století, je obsažena přímo v zámecké knihovně a doplňuje tak hudební význam lichtenštejnské hudební sbírky.

V poslední době prezentoval obsah zámeckého hudebního archivu v regionálním tisku především Antonín Lukáš, vedoucí pracovník zámecké knihovny, z dalších pak zejména pracovníci zámku B. Mrhálek a později C. Měsíc, na odborné hudebněvědné úrovni pak zejména prof. J. Sehnal (výběrový soupis prací pak uvádím na konci). Obsahem příspěvků byl jednak obsah fondu, pokrývající časově pět století, také postup zpracování archiválií a jejich význam pro dějiny hudby a v případě J. Sehnala fundovaná odborná analýza přesahující regionální význam hudebnin. Zásadním katalogem k lichtenštejnské sbírce je však pouze jediná, i když fundovaná publikace, a to zmíněná brožura dvojice autorů a editorů J. Peškové a J. Sehnala. K tomu je potřeba dodat, že kromě kroměřížského hudebního archivu existuje řada dalších, s podobným archivním materiálem, vztahujícím se k různému časovému období české hudební minulosti<sup>27</sup>.

Hudební oddělení Knihovny Kroměřížska tak v poslední době našlo nový impulz k rozšíření vlastního fondu vážné hudby o hudební skvosty hudebníků, zastoupených v zámeckém hudebním archivu, tedy o regionální autory a hudebníky. Naštěstí, v poslední době začala díla zmíněných regionálních hudebníků baroka opět vycházet na hudebních nosičích a tak je možné leccos zakoupit, byť jich prozatím není mnoho. V našem fondu je prozatím zastoupen Pavel Josef Vejvanovský, především svou varhanní chrámovou hudbou a některými sonátami, a dále Heinrich Biber, Johann Schmelzer a Filipp Rittler. Především je to ale Vejvanovský. Tak je to např. CD instrumentálních skladeb s důrazem na mistrovství barokní trubky *Sonatas and Serenades* (1985), dále CD duchovních skladeb *Vesperae Sancti Venceslai* (2002) a konečně orchestrální skladby, vydané na nosičích LP již v roce 1967 (např. *Sonata vespertina*, *Sonata Venatoria in D* a další). Vejvanovský je obsažen také v novém editorském počínu Šimona Matouška z roku 1996 (edice tvorby souboru Musica Florea). Na CD s názvem *Vejvanovský, Rittler, Biber* jsou nahrány Vejvanovského skladby různé provenience, světské i duchovní (*Regina coeli*, *Sonata tribus Quadrantibus*, *Balletti per il carnevale* a další), ale také skladby Filippa J. Rittlera (např. *Sonata campanarum*, *Alma redemptoris mater*) a Heinricha I. F. Bibera (*Sonata á 3*). Ve stejné edici vyšel Biber také samostatně, a to jeho sonáty a světské balletti (např. *Balletti lamentabili*). Samostatně ve stejné edici vyšel také Johann H. Schmelzer, jeho sonáty (např. *Sonata cum tubis in pleno á 9* a další). To jsou pouze některé příklady těch nosičů, kterými náš hudební fond disponuje. Nepochybně byly některé skladby vydány i dříve, jak zmíněných, tak i dalších hudebníků „biskupského okruhu“, někdy i v opakovaném nákladu. Naším cílem je shromáždit další hudební nahrávky těchto hudebníků a skladatelů a nabídnout je našim uživatelům, aby se měli možnost seznámit nejen se současnou regionální hudební tvorbou, ale i hudebním dědictvím, které zámecký hudební archiv v Kroměříži představuje. Současně také byla zahájena postupná digitalizace zámeckých

sbírkových materiálů, která se v budoucnu dotkne také lichtenštejnské hudební sbírky<sup>28</sup>. Tak bude v budoucnu možné si např. požadovanou partituru prohlédnout a vytisknout na PC, eventuálně také část digitálně zkopírovat na CD pro potřeby dalšího studia (pokud to nebude proti literě autorského zákona), čímž se tak nebude muset původní archiválie vůbec vyjmát z depozitáře, a tak má také větší šanci zůstat svědectvím i do budoucích časů. Ve fondech Knihovny Kroměřížska bude pak postupně možné najít vydané nahrávky inkriminovaných hudebníků a doplnit si tak teoretická, případně badatelská zjištění ze zámeckého archivu, poslechem konkrétního hudebního provedení na audiovizuálním nosiči.

Kroměřížský hudební archiv není samozřejmě jediným bohatstvím hudební minulosti v českých zemích. Můžeme zmínit také hudební archiv Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou z kostela sv. Františka u Karlova mostu v Praze<sup>29</sup> nebo také hudební archiv kláštera v Želivi<sup>30</sup>, apod. Stejně tak si zasluhuje pozornost rozsáhlý hudební archiv hudebně historického oddělení Českého muzea hudby při Národním muzeu v Praze<sup>31</sup>, dále Muzeum B. Smetany, Muzeum A. Dvořáka při Národním muzeu a hudební fond Národní knihovny ČR v Praze<sup>32</sup>. Svým tematickým významem i obsahově ojedinělou náplní je však lichtenštejnský archiv do určité míry převyšuje, ačkoliv souměřitelnost hudebních archivů a fondů je dosti obtížná a jistě v mnohém ohledu také spekulativní, neboť každý je určen jiným časovým obdobím a má jinou tematickou náplň.

Význam štědrého mecenášství olomouckých (arci)biskupů byl značný, nejen v tradiční oblasti architektury, stavitelství a mincovního práva, ale také právě v oblasti hudby. Zámecký hudební archiv je toho dodnes dokladem a poskytuje tak značné množství materiálů k výzkumu i zamyšlení nad bohatostí a pestrostí skladatelského umu barokních hudebníků, působících na kroměřížském biskupském dvoře. Zdá se, že význam hudebního světa biskupského okruhu takřka nemá obdoby a bude udivovat stále i další generace posluchačů a badatelů, tak jako oslovil řadu současníků. Zámecký hudební archiv tak vlastně svým způsobem supljuje také absenci většího počtu hudebnin v hudebním fondu Knihovny Kroměřížska. Je paralelním zdrojem služeb odborné i laické veřejnosti, stejně tak jako kroměřížská konzervatoř, která taktéž má vlastní fond hudebnin. Tím do jisté míry doplňují možnosti služeb směrem ke kroměřížské veřejnosti. Je to výzva také pro nás, pracovníky hudebního oddělení Knihovny Kroměřížska, abychom byli schopni reflektovat plně význam zachovaných partitur v lichtenštejnské hudební sbírce jako inspirační bázi a průběžně obohacovali hudební fond Knihovny Kroměřížska o tyto převážně barokní velikány světové a duchovní hudby, už také proto, že mají přímou vazbu na minulost kroměřížského regionu. Každá hudební knihovna by totiž také měla speciálně reflektovat hudební dějiny svého regionu tak, aby ji mohla představit nejen vlastní veřejnosti a regionální síti škol, ale všem, kteří se budou chtít někdy něco dozvědět o komplexních hudebních dějinách naší země. Vždyť právě syntéza těchto regionálních poznatků může vést ke kvalitnímu pochopení hudebních dějin českých zemí jako nedílného celku.

Mgr. Richard Mahel  
Knihovna Kroměřížska

#### Poznámky k textu:

1. Sehnal, J. – Pešková, J.: *Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata. Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia culturae. /Edice: Artis musicae antiquioris catalogorum series vol. V/1, pars I: auctorum nominibus signata opera manu scripta a-sw/*. Praha, NK, 1997, 554s. – Katalogizační práce sbírky započal již Antonín Breitenbacher, při inventarizaci hudebního archivu kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži v letech 1927-1935.
2. Tamtéž, s. 7.
3. Tamtéž, s. 7.
4. Tamtéž, s. 7, také: Breitenbacher, A.: *Hudební archiv kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži. Doplnky. ČVSMO, 1935, č. 48, s. 51.*
5. Breitenbacher identifikoval 1 395 hudebnin (z toho 115 skladeb je přímo biskupových), přičemž všechny hudebniny mořického kostela včetně lichtenštejnské sbírky představují období let 1545-1891, pomíneme-li 104 nedatovaných skladeb (Breitenbacher, A.: *Hudební archiv kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži. ČVSMO, 1928, č. 40, přílohová část, s. 14-15 a 49-50 a Sehnal, J. – Pešková, J.: Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata...*, s. 11).
6. Skupina 1: missae (290 ks), skupina 2: offertoria (322 ks), skupina 3: vesperae (124 ks), skupina 4: sonatae (231 ks), skupina 5: litaniae (86 ks), skupina 6: salve regina (48 ks), skupina 7: Alma redemptoris (17 ks), skupina 8: ave, regina coelorum (7 ks), skupina 9: regina coeli (20 ks), skupina 10: hymni (11 ks), skupina 11: te deum laudamus (10 ks), skupina 12: responsoria pro matutino in coena domini, feria sexta et sabbatho – miserere mei – deus (21 ks), skupina 13: requiem (28 ks), skupina 14: balletti (255 ks) a skupina 15: miscellana (2 ks). Viz: Breitenbacher, A.: *Hudební archiv kolegiálního*

- kostela..., s. 62-139 (uveden je i přesný přehled identifikovaných hudebnin) a Sehnal, J. – Pešková, J.: Caroli de Liechtenstein-Castelcorno..., s. 41-76 (xerokopie 15 skupin původního katalogu).
7. Srovnej: Racek, J.: Nástrojová hudba na Moravě a Slezsku v 18. století. Čs. vlastivěda, díl 8 (umění). Praha, Sfinx, 1935, s. 479-489 a Sehnal, J. – Vysloužil, J.: Dějiny hudby na Moravě. Brno, Muzejní a vlast. spol. v Brně, 2001, ed. Země a lid – nová řada, sv. 12, 311s.
  8. Craig, A. O.: Seventeenth century music from Kromeriz, Czechoslovakia. A catalog of the Liechtenstein Music Collection on microfilm at Syracuse University. Syracuse-New York, Syracuse University Libraries, 1977, XXVIII + 209s.
  9. Lichtenštejnská sbírka tak nyní má signatury A1 – A954 (hudebniny obsažené ve starém inventáři) a od A 4678 dále (hudebniny dodatečně inventarizované). Blíže: Sehnal, J. – Pešková, J.: Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata..., s. 12-13.
  10. Např. hudební seskupení Musica Florea realizovalo řadu hudebních projektů vázaných na bohatství kroměřížského hudebního archivu: v lednu 2000 se ve Vídni uskutečnil koncert z děl Schmelzera, Bibera, Vejvanovského a Berthaliho, v říjnu 2000 byla představena v Brně a Valticích Svatováclavská mše Adama Michny z Otradovic, podobně byla představena Biberova „La battaglia“ a v červenci 2001 se přímo v Kroměříži uskutečnilo v rámci festivalu Hudba v zahradách a zámku v Kroměříži provedení Vejvanovského díla „Svatováclavské nešpory“ (spolu se souborem Boni Pueri). Řada hudebních projektů byla vydána také na CD nosičích (blíže k činnosti souboru mladých hudebníků Musica Florea: [www.impresario.cz/cz/mf/projekty.html](http://www.impresario.cz/cz/mf/projekty.html) a případně také: [www.musica.cz/czechmusic/czm0299.htm](http://www.musica.cz/czechmusic/czm0299.htm) / anglický přepis rozhovoru s Markem Strynclem z Musici Florei/).
  11. V těchto sbírkách jsou kromě již zmiňovaných skladatelů také další jména, především A. Bernkopf, J. L. Kunerth, F. Dieditz, J. Teiner a O. Hoffer (mořický kostel) a dále M. Hantke, F. V. Lorenc, K. Cigna, opět J. L. Kunerth a J. Gänsbacher (kostel P. Marie). Blíže: Breitenbacher, A.: Hudební archiv z děkanského kostela P. Marie v Kroměříži. ČVSMO, 1931, č. 44, zvl. příl., s. 3-48 a týž: Hudební archiv kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži. ČVSMO, 1929, č. 41-42, s. 141-210 a 1930, č. 43, zejm. s. 5-13.
  12. např. Sehnal, J. (ed.): H. I. F. Biber: Instrumentalwerke handschriftlicher Uberlieferung. Graz, Akademische Bruck- u. Verlagsanstalt, 1976, 9, 125s., týž (ed.): Adam Václav Michna z Otradovic: Misa santi Wenceslavie. (Partitura, revize, předmluva a vydavatelská zpráva J. Sehnal). Praha, SHV, 1966, XIX, 120s. a týž (ed.): P. J. Vejvanovský: Věžní hudba VII. Turmmusik VII. Kroměřížské intrády. 4 partitury. Praha, Supraphon, 1986, 62s.
  13. O tom nás informují např. články v denním tisku: Měsíc, C.: Vánoční dárek z Francie pro zámecký hudební archiv. Týdeník Kroměřížska, roč. 11, č. 51/2000, s. 7 a Novotná, K.: Festival odhalí poklady z archivu. MF Dnes, rubrika Východní Morava, roč. 12, č. 158, s. 3, ze starších příspěvků např.: Šafařík, J.: Nové přírůstky v hudebním archivu Uměleckohistorického muzea. VMK. 1961, č. 13, s. 199-201.
  14. Viz např. příspěvky: Sehnal, J.: Hudba na dvoře olomouckých biskupů od 13. do poloviny 17. století. ČVSMO, řada SV, č. 60, 1970, s. 73-86, týž: Hudební inventář Kroměříže z roku 1659, in: Sborník prací FF BU, 19-20, 1984, s. 71-76, týž: Hudební literatura zámecké knihovny v Kroměříži. Gottwaldov, Obl. Museum a galerie, 1960, 203s., Bombera, J.: K významu Liechtenštejnova zpěváckého semináře v Kroměříži, Hudební věda, 16/1979, s. 326-348 a Breitenbacher, A.: Hudební archiv kolegiálního kostela Sv. Mořice v Kroměříži. Zvl. příloha Čas. Vlast. spol. mus. v OL, 40/1928 a 42/1930 a 47/1935.
  15. Sehnal, J.: Die Musikkapelle des Olmützer Bischofs Maxmilian Hamilton 1761-1776. Die Musikforschung, 24, 1971, s. 411-417, týž: Hudební kapela Antona Theodora Colloreda-Waldsee 1777-1811 v Kroměříži a v Olomouci. Hudební věda, 13, 1976, č. 4, s. 291-349, týž: Kapela olomouckého biskupa Karla Lichtenštejna Castelcornu 1664-1695. Kandidátská disertační práce. Brno, FF UJEP, 1968, 61s., týž: Kapela olomouckého biskupa Leopolda Egka 1758-1760 a její repertoár. ČMM, vědy spol., 50, 1965, s. 203-230, příp. Balcárek, P.: Zpráva o hudebnících v korespondenci kardinála Ditrichštejna. Zpravodaj Města Kroměříže, 1972, č. 6, s. 108 a Straková, T.: Zámecké kapely na Moravě. VVM, 14, 1959, s. 165-169.
  16. Balcárek, P.: Kardinál František z Ditrichštejna (1570-1636). Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, 1990, 117s.
  17. Peřinka, Fr. V.: Dějiny města Kroměříže, díl II, část IV. Kroměříž, MNV, 1948, s. 566-684 a 828-862.
  18. Přehled biskupských lén v té době lze identifikovat v práci: Madlé, A.: Das Herzogthum Schlesien unser Heimatland. Troppau, 1858, na s. 52-56. K rozsahu a řízení statků např.: Roubic, A.: Správa statků olomouckého (arci)biskupství od 16. století. SAP, 31/1981, č. 2, s. 418-476, Jirásek, J.: Manské statky olomouckého biskupství v druhé polovině 16. století. ČMM, 76, 1957, s. 20-41 a Hosák, L.: Historický místopis země moravkoslezské. Arcibiskupství olomoucké. Metropolitní kapitula olomoucká. Praha, Spol. přátel starož. českých, 1938, s. 478-487.

19. Jednalo se o tovačovskou a brtnickou stavovskou kapelu a zřejmě i o hudebníky z Holešova a Hodonína (Sehnal, J. – Pešková, J.: *Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata...*, s. 9).
20. Sehnal, J.: Pavel Vejvanovský a biskupská kapela v Kroměříži. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, 1993, s. 15.
21. Sehnal, J. – Pešková, J.: *Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata...*, s. 6.
22. Sehnal, J.: Pavel Vejvanovský..., s. 26.
23. Informace vesměs převzaty z prací: Sehnal, J.: Hudba na dvoře olomouckých biskupů od 13. do poloviny 17. století. ČVSMO, SV, roč. 60, 1970, č. 2-3, s. 73-86 a týž: Pavel Josef Vejvanovský a biskupská kapela v Kroměříži. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, 1993.
24. Sehnal, J.: Pavel Josef Vejvanovský..., s. 83-85.
25. Blíže: Sehnal, J.: Pohled do instrumentáře kroměřížské kapely 17. a 18. století. *Umění a svět*, 1957-58, 2-3, s. 53-91 a Šafařík, J.: *Dějiny hudby. Díl 1: Od počátků hudby do konce 18. století*. Praha, Votobia, 2002, s. 209.
26. Sehnal, J.: Pavel Vejvanovský..., s. 66.
27. K základní orientaci např.: *Poklady hudební minulosti. Sborník k výstavě hudebních rukopisů a vzácných tisků z československých hudebních sbírek*. Praha, Min. kultury, 1968, 132s., dále: *Hudební archiv olomouckého arcibiskupství. Musikologie*, 1, 1938, s. 149-150.
28. K tomu nejnověji Karásek, M.: *Zámecké sbírkové fondy se digitalizují. Kroměřížský zpravodaj*, 2004, č. 12, s. 30.
29. Zde dominuje hudební odkaz J. C. F. Fischera (1656-1746).
30. Zde dominuje sbírka kantát „Cithara nova“ J. L. Dukáta (1684-1717).
31. Fond hudebně historického oddělení obsahuje notový archiv 18. – 19. století (122 000 hudebnin), sbírku autografů děl 19. – 20. století, liturgické chorální knihy a zpěvníky, dobovou korespondenci a fonotéku (55 000 ks). Blíže: [www.nm.cz/mch/hho.htm](http://www.nm.cz/mch/hho.htm).
32. Fond studovny hudebního oddělení NK ČR obsahuje hudební rukopisy 18. – 20. století (110 000 hudebnin), hudební tisky 18. – 21. století, dobovou korespondenci (400 ks), muzikologickou literaturu a budovaný fond Mozarteum k odkazu skladatele W. A. Mozarta.

### **Přehled základní literatury k tématu:**

#### 1. Bibliografie

- Fialová, A.: *Bibliografie okresu Kroměříž*. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska – Okresní knihovna v Km, 1984, 370s.
- Fric, O.: *Bibliografický přehled knižní literatury o hudbě za léta 1938-1948. Musikologie*, 2, 1949, s. 221-299.

#### 2. Soupisy archiválií:

- Dudík, B.: *Bibliothek und Archiv im fürsterzbischöflichen Schlosse zu Kremsier*. Wien, W. Braumüller, 1870, 21, 134s.

Pešková, J. – Sehnal, J.: *Caroli de Liechtenstein-Castelcorno episcopi Olomucensis operum artis musicae collectio Cremsirii reservata. Catalogus artis musicae in Bohemia et Moravia culturae. /Edice: Artis musicae antiquioris catalogorum series vol. V/1, pars I: auctorum nominibus signata opera manu scripta a-sw/*. Praha, NK, 1997, 554s.

Šafařík, J.: *Nejstarší tištěné památky hudebního archivu Uměleckohistorického muzea v Kroměříži. VMK*, 1965, č. 19, s. 87-96.

#### 3. Výběrová literatura a odborné články:

- Bombera, J.: *K významu Liechtensteinova zpěváckého semináře v Kroměříži. Hudební věda*, 16/1979, s. 326-348.
- Týž: *Pěvecký seminář v Kroměříži. Studie Muzea Kroměřížska*, 1989, s. 52-73.

Breitenbacher, A.: Hudební archiv kolegiálního kostela sv. Mořice v Kroměříži. Zvl. příl. Čas. Vlast. spolku musejního v Olomouci, 40/1928, 42/1930 a 47/1935.

Klimešová, A.: Vídeňský skladatel Alessandro Poglietti a jeho taneční hudba v kroměřížském archivu. Brno, FF UJEP, 1968, diplomová práce.

Sehnal, J.: Hudba na dvoře olomouckých biskupů od 13. do poloviny 17. století. Čas. Vlast. spol. musejní v Olomouci, SV, 60/1970, s. 73-86.

Týž: Hudební literatura zámecké knihovny v Kroměříži. Gottwaldov, Obl. Muzeum a galerie, 1960, 203s.

Týž: Pavel Josef Vejvanovský a biskupská kapela v Kroměříži. Kroměříž, Muzeum Kroměřížska, 1993.

Týž: Die Kompositionen Heinrich Bibers in Kremsier. Sborník prací FF BU, 19/1970, H5, s. 21-39.

Týž: Philipp Jakob Rittler – ein vergessener Kapellmeister der Olmützer Kathedrale. Muzikološki zbornik, 17/1 - 1981, s. 132-146.

Týž: Die Musikkapelle des Olmützer Bischofs Karl Liechtenstein-Castelcorn in Kremsier. Kirchenmusikalisches Jahrbuch 51/1967, s. 79-123.

Týž: Hudební literatura zámecké knihovny v Kroměříži. Gottwaldov, Oblastní muzeum, 1960, 203s.

Šafařík, J.: Dějiny hudby. Díl 1: Od počátků hudby do konce 18. století. Praha, Votobia, 2002, s. 208-216.

Šafařík, J.: Nejstarší tištěné památky hudebního archivu Uměleckohistorického muzea v Kroměříži. Věstník muzea v Kroměříži, č. 19/1965, s. 87-96.

Chafe, T.: The Church Music of Heinrich Biber. Ann Arbor (Mich.). Studies in Musicology, 1987, no. 45.

Solo Compositions for Violin and Viola da Gamba with Basso Continuo from the Collection of Prince-Bishop Carl Liechtenstein-Castelcorn at Kromeriz (Recent Researches in the Music of the Baroque Era, 82, 1997, 142s., ed. Ch. E. Brewer). Ref.: viz internetový zdroj: P. Wollny, In: Journal of Seventeenth-Century Music, vol. 5, No. 1 (<http://sscm-jscm.press.uiuc.edu/jscm/v5/no1/Wollny.html>).

Koczirz, A.: Zur Lebensgeschichte Johann Heinrich Schmelzers. Studien z. Musikwiss. 26/1964, s. 47-66.

#### 4. Novější regionální příspěvky v denním tisku zlínského regionu:

Krybusová, L. – Nesiba, O.: Hudební archiv ukrývá řadu cenných skladeb. HIT, roč. 6, č. 3/2001, s. 5.

Lukáš, A.: Ze zámeckého hudebního archivu. Hanácké Athény, 1991, č. 2, 3, 5, 6, 9, 11, 14, 17 (vždy na s. 3, 7 nebo 11).

Mrhálek, B.: Ze zámeckého hudebního archivu. Hanácké athény, 1991, č. 8, 12, 13, 15, 16 (vždy na s. 3).

Měsíc, C.: Písně Moravanu i v Zámeckém archivu. Týdeník Kroměřížska, roč. 12, č. 46/2001, 20. 11. 2001, s. 4.

Mrva, J.: Do Kroměříže přijíždějí desítky hudebních vědců z celého světa. Rovnost, 6. 3. 1999, příl. s. 4.

Drcmánková, D.: Zámecký archiv vyhledávají světoví hudebníci: arcibiskupský zámek v Kroměříži vlastní hudební poklad – sbírku skladeb pěti století. Moravské noviny, roč. 11, č. 11/2001, 13. 1. 2001, příl. Východomoravský deník, s. 3.

Karásek, M.: Zámecké sbírkové fondy se digitalizují. Kroměřížský zpravodaj, 2004, č. 12, s. 30.

Novotná, K.: Festival odhalí poklady z archivu. MF Dnes, roč. 12, č. 158/2001, 10. 7. 2001, s. 3.

O osudech jednoho kroměřížského kapelníka. Heinrich Ignatz Franz Biber. ZMK, 1969, č. 9, s. 174-175.

Sbírký kroměřížského zámku budou na CD discích. MF Dnes, roč. 14, č. 58/2003, 10. 3. 2003, příl. Zlínský kraj, s. 1.

Šafařík, J. – Toman, K.: Kroměříž byla centrem hudby až do Beethovenovy doby. MF Dnes, roč. 15, č. 68, 20. 3. 2004, příl. C3.

Toman, K. – Nesiba, O.: Archiv hudby je pýchou města: hudební archiv v kroměřížském arcibiskupském zámku patří k nejcennějším na světě. MF Dnes, roč. 15, č. 63, 20. 3. 2004, příl. C3.

Zrna, P.: Digitalizace obsáhlých zámeckých sbírek potrvá léta. Zlínské noviny, roč. 13, 19. 8. 2002, s. 10.

Zrna, P.: Zámecké sbírky čeká digitalizace. Moravský den, 7. 12. 2000, s. 3.

Zrna, P.: Některé cenné zámecké sbírky mají už také digitální podobu. Zlínské noviny, roč. 14, č. 128, 3. 6. 2003, s. 12.

Živný, M.: Bohatství zámeckého hudebního archivu. ZMK, 1967, č. 7, s. 13.